

с.

Коломієць Ю.М.

Старший викладач кафедри
спеціальної фізичної підготовки
Одеського державного
університету внутрішніх справ,
майор поліції

ВПЛИВ ЗАРУБІЖНИХ ТЕНДЕНЦІЙ НА СОЦІАЛЬНУ ПОЛІТИКУ ТА РОЗВИТОК ПРАВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Однією із найважливіших конституційних характеристик української держави є її характеристика як держави соціальної. Поняття «соціальна держава» або «держава соціального добробуту» вживається в Західній Європі ще з кінця 40-х років минулого століття.

Найважливішою особливістю такого типу держави є високий рівень соціальної безпеки і соціальної захищеності її громадян.

У формуванні й здійсненні соціальної політики беруть участь чи мало суб'єктів, діяльність яких визначається конкретними соціальними інтересами й здійснюється на основі тієї або іншої нормативно-правової бази. Державна соціальна політика – це дії держави в соціальній сфері, що переслідують певні цілі, співвіднесені з конкретно-історичними обставинами, підкріплені необхідними організаційними й пропагандистськими зусиллями, фінансовими ресурсами й розраховані на певні етапні соціальні результати [3].

Головними показниками соціальної забезпеченості населення є рівень добробуту, освіти, здоров'я населення, соціальної стабільності, конструктивності відносин соціальних груп. До соціальних (ст. 43—52 Конституції України) належать права, які забезпечують мінімальну можливість нормального фізичного існування людини в суспільстві. Особливе місце серед цих прав посідає право на соціальне забезпечення, яке зафіксоване у ст. 46 Основного Закону як право на соціальний захист.

Загальні світові тенденції інтеграції країн та формування єдиного соціального простору обумовлюють орієнтацію багатьох країн світу на використання міжнародних норм та стандартів, які встановлюють економічні та соціальні права людини. Основою забезпечення стабільного соціального становища країн є прийнята Міжнародною асоціацією праці (МОП) у 1952 році Конвенція № 102 про мінімальні норми соціального забезпечення, які зорієнтовані на соціальні права людини і охоплюють медичну допомогу, допомогу по хворобі, по старості, допомогу у випадку трудового каліцтва або професійного захворювання, допомогу по вагітності та пологах, допомогу по інвалідності тощо. Основний блок нормативних актів та рекомендацій з соціального забезпечення, що прийняті МОП, головним чином стосуються соціальних норм загального характеру та окремих видів соціального забезпечення. Вони встановлюють напрямки здійснення соціальної політики у державах через державні соціальні програми та в цілому впливають на процес суспільної стабілізації [2].

На теперішній час соціальний захист населення України розглядається в контексті розвитку ринкових відносин, глобалізації економічного та громадського життя, коли нові реалії суспільства замінують старі та спрацьовані. Особливістю цього періоду є відставання розвитку нормативної бази та стандартів правового регулювання повсякденних потреб суспільства. Це відставання найбільш вразливе у порівнянні з соціальними стандартами Європейських країн [3]. Саме тому соціальна політика є визначальним напрямом внутрішньої політики держави, а її розвиток забезпечує високий рівень захисту прав людини, створює передумови для розширеного відтворення людиною своєї діяльності, а також суспільної системи в цілому.

Ефективність реалізації соціальної політики будь-якого рівня найбільшою мірою залежить від стану економіки, наявності необхідного фінансування соціальних програм за рахунок держави, органів місцевого самоврядування, підприємств, спонсорів і т.д. [4]. У процесі руху України до соціальної держави та вдосконалення рівня соціальної забезпеченості населення важливе значення має вміння та доречне використання міжнародного досвіду в цій сфері із врахуванням менталітету українського суспільства.

Як приклад, Швеція та США для вирішення проблеми фінансування соціальних потреб використовують принцип соціальної солідарності, який полягає в тому, що всі громадяни в рівності і незалежно від соціального статусу беруть участь у фінансуванні системи соціального захисту, вносячи пропорційний своїм прибуткам внесок.

В європейських країнах питання формування державного бюджету і його розподілу між регіонами вирішується на основі принципів справедливості та корисності за активної участі регіонів. Для цього їм надано більше самостійності, ніж в Україні, забезпечено відповідні юридичні права, які держава не може порушити.

Наведені приклади свідчать про велику різноплановість інституційних структур, в багатьох країнах питанням територіального управління, формування і реалізації регіональної політики сталого розвитку, а також її фінансовому забезпеченню приділяється велика увага, що необхідно запровадити і в Україні та закріпити законодавчо [5].

Вироблення із врахуванням світового досвіду концепції соціальної держави, на основі якої можливі розробка системи соціального захисту та вдосконалення соціальної політики мають наблизити Україну до європейських стандартів стабільного соціального розвитку.

Отже, виходячи із аналізу світового досвіду вироблення моделі соціальної держави можна виділити, що соціальна політика та соціальна стратегія, її розвиток, залежать насамперед від форми політичного устрою та політичного режиму; напрями та стратегічні пріоритети соціальної політики та соціальної стратегії залежать від економічного розвитку держави та її спроможності проводити в життя соціальні програми, що забезпечують гідне життя суспільства, з цього слідує, що просте копіювання досвіду провідних держав світу щодо соціальної політики та використання права соціального забезпечення, моделі соціальної держави без врахування національних особливостей, менталітету, культурної та політичної спадщини призведе до руйнування системи соціального забезпечення та банкрутству самої держави[6]. Саме тому Україні слід враховувати позитивні напрацювання світового досвіду щодо соціальної політики та націлювати їх на соціальну практику з оглядом на наші традиції та економічні можливості.

Література:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. - № 30. – Ст. 141. Зміни і доповнення від 08.12.2004. // Відомості Верховної Ради України. – 2005. - № 2.
2. Конвенція про мінімальні норми соціального забезпечення (Конвенцію ратифіковано із заявою Законом ВР № 1024-VIII від 16.03.2016).
3. Балашов А.М. Сучасні проблеми соціального захисту населення України // Економіка та держава. – 2010. - №1. – С. 82-84.
4. Халецька А.А. Напрямки вдосконалення роботи установ соціального захисту населення в Україні // Економіка та держава. – 2009. – №9. – С. 71-72.
5. Курмаєв П.Ю. Дослідження зарубіжного досвіду управління соціально – економічним розвитком на регіональному рівні / П.Ю. Курмаєв. [Електронний ресурс] - Режим доступу: nbuv.gov.ua>Наукова періодика України>... kpr/2009_25/kurmaev.htm.
6. Маринович У. Зарубіжний досвід формування бюджетів та можливості його використання в Україні / У. Маринович. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://libfor.com/index.php?do=cat&category=suchash-tendencyi-derzhavnif-fnansy-2011>.